

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ

Р. РИКАМĂЕ

представено на 10 март 2022 година¹

Дело C-7/21

LKW WALTER Internationale Transportorganisation AG

срещу

CB,

DF,

GH

(Преюдициално запитване, отправено от Bezirksgericht Bleiburg (Районен съд Блайбург, Австрия))

„Преюдициално запитване — Съдебна компетентност и изпълнение на съдебни решения по граждански и търговски дела — Връчване на съдебни и извънсъдебни документи — Регламент (ЕО) № 1393/2007 — Член 8 — Регламент (ЕС) № 1215/2012 — Член 45, параграф 1, буква б) и член 46 — Разпореждане, постановено в държава членка и връчено в друга държава членка само на езика на първата държава членка — Правна уредба на първата държава членка, предвиждаща осемдневен срок за подаване на възражение срещу това разпореждане — Право на справедлив съдебен процес — Член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз“

I. Въведение

1. Предмет на преюдициалното запитване, отправено от Bezirksgericht Bleiburg (Районен съд Блайбург, Австрия) на основание член 267 ДФЕС, е тълкуването на член 18, първа алинея ДФЕС, на член 8 от Регламент (ЕО) № 1393/2007², както и на членове 36 и 39 от Регламент (ЕС) № 1215/2012³, във връзка с член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“) и член 4, параграф 3 ДЕС.

2. Преюдициалното запитване е отправено в рамките на спор между LKW Walter Internationale Transportorganisation AG (наричано по-нататък „ищецът“) и CB и др. (наричани по-нататък „ответниците“), трима съдружници в австрийско адвокатско дружество, които са представлявали ищеца в производство за принудително изпълнение в

¹ Език на оригиналния текст: френски.

² Регламент на Европейския парламент и на Съвета от 13 ноември 2007 година относно връчване в държавите членки на съдебни и извънсъдебни документи по граждански или търговски дела („връчване на документи“) и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1348/2000 на Съвета (ОВ L 324, 2007 г., стр. 79).

³ Регламент на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 351, 2012 г., стр. 1).

Словения. Тъй като не са подали възражение срещу връченото на ищеца разпореждане за принудително изпълнение в предвидения в словенското законодателство срок от осем дни, това разпореждане е станало окончателно и подлежащо на изпълнение, така че ищецът е трябвало да изпълни установеното с разпореждането задължение. При тези обстоятелства ищецът предявява иск срещу ответниците пред запитващата юрисдикция, като изтъква, че като адвокати те носят отговорност за отхвърлянето от словенските юрисдикции на късно подаденото от тях възражение и на това основание ищецът иска възстановяване на сумата, която в резултат е трябвало да заплати по изпълнителното производство. В своя защита ответниците твърдят, че словенската правна уредба, предмет на разглеждане, не съответства на правото на Съюза, тъй като не гарантира ефективното спазване на правото на защита на адресата на съдебен документ. Нещо повече, те считат, че правната уредба е дискриминационна, тъй като позволявала на установените в Словения страни да извличат неоснователно предимство от особеностите на тази правна уредба спрямо установените в други държави членки страни.

3. Делото, предмет на разглеждане, дава повод на Съда да развие практиката си относно съдебно сътрудничество по гражданскоправни въпроси, и по-специално що се отнася до предаването на съдебните и извънсъдебните документи, които трябва да бъдат връчени в друга държава членка. Съдът ще трябва да тълкува посочените по-горе регламенти, така че да бъдат постигнати преследваните с тях цели, а именно подобряване на ефективността и бързината на съдебните производства и гарантиране на добро правораздаване, без обаче да се отслаби ефективното зачитане на правото на защита на адресатите на съответните съдебни документи⁴. Тъй като посочените регламенти не целят уеднаквяването на гражданскопроцесуалното право в неговата цялост, а се основават на вече установените от държавите членки производства по силата на процесуалната им автономия, за да гарантират предаването на съдебните и извънсъдебните документи в пространството на свобода, сигурност и правосъдие⁵, Съдът следва да провери дали словенската правна уредба, предмет на разглеждане, съответства на наложените от правото на Съюза изисквания.

⁴ *Reig Fabado*, I. обяснява в *Los documentos privados y el reglamento 1393/2007 de notificaciones y traslado* — *Cuadernos de Derecho Transnacional*, vol. 9, № 2, X. 2017 г., р. 678, че макар Регламент № 1393/2007 да е инструмент за съдебно сътрудничество по гражданскоправни въпроси, който гарантира доброто функциониране на вътрешния пазар и допринася за установяването на пространство на свобода, сигурност и правосъдие в Съюза, той придава особено значение на ефективната съдебна защита на адресата на съдебен акт.

⁵ Решения от 16 септември 2015 г., *Alpha Bank Cyprus* (C-519/13, EU:C:2015:603, т. 71), и от 7 май 2020 г., *Parking и Interplastics* (C-267/19 и C-323/19, EU:C:2020:351, т. 48).

II. Правна уредба

A. Правото на Съюза

1. Регламент № 1393/2007

4. Член 8 от Регламент № 1393/2007, озаглавен „Отказ от приемане на документ“, гласи:

„1. Получаващият орган информира адресата посредством формуляр-образец, даден в приложение II, че може да откаже да приеме документа, който трябва да се връчи, по време на самото връчване или връщайки документа на получаващия орган в срок една седмица, ако не е написан или не е преведен на един от следните езици:

а) език, който адресатът разбира или;

б) официалния език на държавата членка адресат, или, при наличие на няколко официални езици в тази държава членка, официалния език или един от официалните езици на мястото, където трябва да се осъществи връчването.

2. В случай че получаващият орган е уведомен, че адресатът отказва да получи документа в съответствие с параграф 1, той незабавно уведомява предаващия орган [...] и връща молбата и документите, за които е поискан превод.

3. Ако адресатът откаже да приеме документа в съответствие с параграф 1, порочите на връчването могат да бъдат отстранени, като документът бъде връчен на адресата съобразно разпоредбите на настоящия регламент, придружен от превод на език, определен в параграф 1. В такъв случай за дата на връчването на документа се смята датата, на която документът, придружен от превода, е връчен в съответствие със законодателството на държавата членка адресат. Когато обаче, съгласно законодателството на дадена държава членка, документът трябва да се връчи в рамките на определен период, датата, която се взема предвид по отношение на заявителя, е датата на връчването на първоначалния документ, определена в съответствие с член 9, параграф 2.

4. Параграфи 1, 2 и 3 се прилагат и за начините на предаване и връчване на съдебни документи, предвидени в раздел 2.

5. За целите на параграф 1 [...] органът или лицето, когато връчването се извършва съгласно член 14, [информира] адресата, че може да откаже да приеме документа и че всеки отказан документ следва да се изпрати на тези представителства или съответно органи или лица“.

5. Член 9 от този регламент, озаглавен „Дата на връчването“, предвижда:

„1. Без да се засягат разпоредбите на член 8, за дата на връчване на документ съгласно член 7 се смята датата, на която документът е връчен в съответствие със законодателството на държавата членка адресат.

2. Когато обаче съгласно законодателството на дадена държава членка документът трябва да се връчи в рамките на определен срок, датата, която се взема предвид по отношение на заявителя, е датата, определена от законодателството на тази държава членка.

3. Параграфи 1 и 2 се прилагат и за начини на предаване и връчване на съдебни документи, предвидени в раздел 2⁶.

6. Приложение I към посочения регламент включва удостоверение за връчване или невръчване на документи, в точка 12.3. от което се посочва:

„Адресатът на документа бе информиран писмено, че може да откаже да приеме документа, ако не е написан или придружен от превод на някой от езиците, които разбира, на официалния език или един от официалните езици на мястото на връчването“.

7. Формуляр-образецът в приложение II към същия регламент, озаглавен „Информация за адресата относно правото на отказ да приеме документ“, съдържа следното отбелязване на вниманието на адресата на документа:

„Можете да откажете да приемете документа, ако не е написан или придружен от превод на някой от езиците, които разбирате, на официалния език или на един от официалните езици на мястото на връчването.“

Ако желаете да упражните това си право, трябва да откажете да приемете документа по време на самото връчване направо на връчващото документа лице или да го върнете в едноседмичен срок на посочения по-долу адрес, като заявите, че отказвате да го приемете“.

8. Този формуляр-образец съдържа също и „декларация на адресата“, която той е поканен да подпише, в случай че отказва да приеме съответния документ, и която има следното съдържание:

„Отказвам да приема приложения документ, защото не е написан или придружен от превод на някой от езиците, които разбирам, на официалния език или на един от официалните езици на мястото на връчването“.

9. На последно място, в посочения формуляр-образец се предвижда, че в същата хипотеза адресатът трябва да посочи езика или езиците, който/които разбира между официалните езици на Съюза.

10. Регламент № 1393/2007 е отменен с Регламент (ЕС) 2020/1784⁶, приложим чак от 1 юли 2022 г.

⁶ Регламент на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2020 година относно връчване в държавите членки на съдебни и извънсъдебни документи по граждански или търговски дела („връчване на документи“) (ОВ L 405, 2020 г., стр. 40).

2. Регламент № 1215/2012

11. В раздел 1, озаглавен „Признаване“, от глава III, озаглавена „Признаване и изпълнение“, член 36, параграф 1 от Регламент № 1215/2012 има следното съдържание:

„Решение, постановено в една държава членка, се признава в друга държава членка без изискване за специално производство“.

12. Раздел 2 от същата глава III, озаглавен „Изпълнение“, съдържа по-специално член 39, съгласно който:

„Съдебно решение, постановено в държава членка, което подлежи на изпълнение в тази държава членка, е изпълняемо в другите държави членки, без да се изисква декларация за изпълняемост“.

13. В раздел 3 от същата глава III, озаглавен „Отказ на признаване и изпълнение“, има подраздел 1, наречен „Отказ на признаване“, и подраздел 2, наречен „Отказ за изпълнение“.

14. Член 45 от подраздел 1 гласи:

„1. По молба от заинтересована страна признаването на съдебно решение се отказва:

[...]

б) когато съдебното решение е постановено в отсъствие на страната, ако на ответника не е връчен документът за образуване на производството или равностоен документ в достатъчен срок и по такъв начин, че да има възможност да организира защитата си, освен ако ответникът не е успял да предяви иск за оспорване на съдебното решение, когато е било възможно да стори това;

[...]“.

15. Член 46 от подраздел 2 предвижда:

„По молба на лицето, срещу което се иска изпълнение, изпълнението на съдебно решение се отказва, ако се установи едно от основанията, посочени в член 45“.

Б. Националното право

1. Австрийското право

16. Член 1295 от Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch (Общ граждански кодекс, наричан по-нататък „ABGB“) има следното съдържание:

„(1) Всеки има право да поиска поправка на вреда от този, който я е причинил виновно; вредата може да бъде причинена чрез нарушение на договорно задължение или да няма връзка с договор.“

(2) Всеки, който умишлено причини вреда по начин, противоречащ на добрите нрави, също отговаря за нея, но ако увреждането е причинено при упражняването на право, само когато упражняването на това право явно е имало за цел да увреди другото лице“.

17. Съгласно член 1299 от ABGB:

„Всеки, който публично упражнява дейност, занаят, професия или занятие или който свободно се заема с изпълнение на задача, изискваща специални познания или изключително усърдие, показва по този начин, че притежава необходимото усърдие и изключителните познания, които се изискват; и поради това носи отговорност, ако последните не са налице. Ако обаче лицето, което му е поверило задачата, е знаело за неговата неопитност или е можело, като прояви обикновено внимание, да узнае за нея, то носи отговорността за отклоняването му от поетите задължения“.

18. Съгласно член 1300 от ABGB:

„Експертът носи отговорност също и когато срещу възнаграждение поради грешка даде вредоносен съвет в областта на занаята или науката, които са негова специалност. Освен в този случай съветникът носи отговорност само за съзнателно причинените на друго лице вреди, в резултат от дадения от него съвет“.

2. Словенското право

19. Член 9 от zakon o izvršbi in zavarovanju (Закон за изпълнителните производства, наричан по-нататък „ZIZ“), посветен на способите за защита и на териториалната компетентност на въззивната юрисдикция в областта на изпълнението въз основа на автентичен документ, гласи:

„Разпореждане, постановено от първоинстанционен съд, подлежи на обжалване, освен ако в закона не е предвидено друго. Длъжникът разполага с възможността да оспори чрез възражение разпореждането за принудително изпълнение, с което се уважава искането.

Жалбата и възражението трябва да се подадат в срок от осем дни, считано от връчването на разпореждането на първоинстанционния съд, освен ако в закон не е предвидено друго.

Препис от подадената своевременно и допусната жалба се връчва на насрещната страна за отговор, ако ѝ е било връчено също и разпореждането на първоинстанционния съд, което е предмет на обжалване.

Определението, с което съдът се произнася по възражението, също подлежи на обжалване.

Жалбата и възражението не спират изпълнението, освен ако не е предвидено друго.

Решението, с което съдът се произнася по жалбата, е окончателно.

[...]“.

20. Съгласно член 53 от ZIZ, озаглавен „Възражението като единствено правно средство за защита на длъжника“:

„Длъжникът може да подаде възражение срещу разпореждането за принудително изпълнение, постановено в резултат на искане за допускане на принудително изпълнение, освен ако той не оспорва само решението по съдебните разноски.

Възражението трябва да бъде мотивирано. Във възражението длъжникът трябва да посочи фактите, на които основава възражението си, и да представи доказателствата, като в противен случай се счита, че възражението не е мотивирано.

[...]“.

21. Член 61 от ZIZ, озаглавен „Възражение срещу разпореждането, издадено въз основа на автентичен документ“, предвижда:

„Възражението срещу разпореждане за принудително изпълнение, постановено въз основа на автентичен документ, се урежда от разпоредбите на членове 53 и 54 от настоящия закон [...].

Ако целта на възражението, посочено в предходния параграф, е да се оспори частта от разпореждането за принудително изпълнение, в която на длъжника се разпорежда да плати задължението, счита се, че възражението е мотивирано по този въпрос, ако длъжникът изложи фактите, на които основава възражението си, и представи доказателства в подкрепа на посочените във възражението обстоятелства.

[...]“.

III. Фактите в основата на спора, главното производство и преюдициалните въпроси

22. Ищецът е дружество, регистрирано в австрийския търговски регистър, което извършва дейност в областта на международния транспорт на стоки. Ответниците са съдружници в адвокатско дружество със седалище в Клагенфурт (Австрия), което е представлявало ищеца в производство за принудително изпълнение в Словения.

23. В рамките на това производство дружеството Transport Gaj d.o.o. иска да бъде допуснато принудително изпълнение върху 25 вземания на ищеца срещу различни словенски дружества. На 30 октомври 2019 г. Районен съд Любляна (Словения) връчва на ищеца по пощата разпореждане за принудително изпълнение на словенски език относно задължение в размер на 17 610,00 EUR. Това разпореждане е постановено само въз основа на фактури и без предварително да е получено становището на ищеца.

24. Разпореждането е изпратено до правния отдел на ищеца по вътрешна поща на 4 ноември 2019 г. На 5 ноември 2019 г., след размяна на информация между ищеца и ответниците относно естеството и последиците от изпратения документ, ищецът иска от тях да изготвят възражение срещу разпореждането за принудително изпълнение. Между документите, изпратени от ищеца на ответниците, има фотокопии на плика, от което се установява, че в действителност той е получил разпореждането на 30 октомври 2019 г.

25. На 11 ноември 2019 г. ответниците сезират Районен съд Любляна с мотивирано възражение срещу това разпореждане.

26. На 12 ноември 2019 г. ответниците получават от тази юрисдикция покана за плащане в срок от осем дни на съдебната такса, възлизаща на 55 EUR, задължение, което своевременно е изпълнено.

27. С решение от 10 декември 2019 г. посочената юрисдикция отхвърля като просрочено така подаденото възражение, тъй като е подадено повече от осем дни след връчване на разпореждането за принудително изпълнение.

28. Ответниците впоследствие подават от името на ищеца жалба срещу това решение, в която повдигат възражение за противоконституционност на срока от осем дни за подаване на възражение и посочват, че толкова кратък срок е несъвместим с правото на Съюза. Жалбата е отхвърлена от Апелативен съд Марибор (Словения). Тъй като разпореждането за принудително изпълнение влиза в сила и става изпълнимо, ищецът плаща изцяло задължението.

29. При тези обстоятелства, ищецът сезира Районен съд Блайбург с иск срещу ответниците, като се позовава на отговорността им като адвокати за отхвърлянето от словенските юрисдикции на възражението, подадено срещу разпореждането за принудително изпълнение, и на това основание иска да му бъде възстановена сумата, платена в резултат на изпълнителното производство, а именно 22 168,09 EUR, която съответства на стойността на главницата, заедно с лихвите и съдебните разноски.

30. На 10 юли 2020 г. тази юрисдикция издава срещу ответниците заповед за плащане на претендираната сума.

31. Те подават възражение срещу дадената заповед.

32. В своя защита ответниците твърдят, че предвиденият в словенското законодателство осемдневен срок за подаване на мотивирано възражение не е в съответствие с правото на Съюза, по-конкретно с членове 36 и 39 от Регламент № 1215/2012, с член 8 и член 19, параграф 4 от Регламент № 1393/2007, с член 18, първа алинея ДФЕС, както и с член 47 от Хартата. Освен това те уточняват, че информацията относно възможността да се откаже приемането на разпореждането за принудително изпълнение, въпреки че била приложена към писмото на немски език, се намирала между дванадесетте страници на това разпореждане. Нещо повече, разпореждането не поражда действие извън Словения по смисъла на членове 36 и 39 от Регламент № 1215/2012. Следователно фактът, че разпореждането е изпълнимо в тази държава членка, представлява дискриминация по отношение на ищеца, основана на неговото седалище по смисъла на член 18, параграф 1 ДФЕС.

33. Според запитващата юрисдикция предвиденият в словенското законодателство осемдневен срок за подаване на възражение срещу разпореждане за принудително изпълнение, постановено в бързо заповедно производство, в което искането е предявено по електронен път въз основа на автентичен документ — в случая фактури — би могъл да доведе до опасността ответникът да не е в състояние да подаде своевременно мотивирано възражение срещу такова разпореждане. Тази опасност съществувала в още по-голяма степен, тъй като ответникът е със седалище в друга държава. Поради това този срок би

могъл да противоречи на членове 36 и 39 от Регламент № 1215/2012 във връзка с член 47 от Хартата. Ако се установи такава несъвместимост, словенските юрисдикции не би трябвало да вземат предвид този срок в производството за принудително изпълнение. В такъв случай възражението би било подадено своевременно от ответниците.

34. В това отношение запитващата юрисдикция изтъква, че по делото, по което е постановено решение от 13 септември 2018 г., Profi Credit Polska (C-176/17, EU:C:2018:711, наричано по-нататък „решение Profi Credit Polska“), Съдът е приел във връзка с други актове от правото на Съюза, че 14-дневен срок за подаване на възражение срещу заповед за изпълнение, издадена на основание на запис на заповед, както и изискваните с оглед на това процесуални правила, при чието неспазване би била налице недопустимост, водят до немалкия риск потребител да не може да подаде възражение или то да се окаже недопустимо.

35. Що се отнася до тълкуването на член 8 от Регламент № 1393/2007, посочената юрисдикция си задава въпрос относно момента, от който започва да тече срокът за подаване на възражение срещу връчения документ. Във връзка с това тя счита, че за да се провери дали правото на обжалване е упражнено в срока, указан от законодателството на извършилата връчването държава членка, следва да се изчака да изтече едноседмичен срок, за да се върне връченият документ.

36. Запитващата юрисдикция изразява съмнения и относно съвместимостта с член 18 ДФЕС на срока, предвиден в словенското законодателство за подаване на възражение срещу разпореждане за принудително изпълнение, доколкото счита, че такава правна уредба засяга повече ответниците, чието седалище е в други държави членки, които са принудени да предприемат допълнителни стъпки, свързани с превода на връчените документи.

37. При тези условия Bezirksgericht Bleiburg (Районен съд Блайбург) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

- „1. Следва ли членове 36 и 39 от Регламент [№ 1215/2012] във връзка с член 47 от [Хартата], както и принципа за ефективност и равностойност (принцип на лоялното сътрудничество съгласно член 4, параграф 3 ДЕС) да се тълкуват в смисъл, че не допускат национална правна уредба на държава членка, която предвижда като единственото правно средство за защита срещу разпореждане за пристъпване към принудително изпълнение, издадено от съда без провеждане на предварително състезателно производство и без изпълнително основание, основаващо се единствено на твърденията на молителя, възражението, което трябва да бъде подадено в срок от осем дни на езика на тази държава членка дори ако разпореждането за принудително изпълнение се връчва в друга държава членка на език, който получателят не разбира, като в случай че възражението е подадено в срок от дванадесет дни, то се отхвърля като просрочено?
2. Следва ли член 8 от Регламент [№ 1393/2007] във връзка с принципа на ефективност и равностойност да се тълкува в смисъл, че не допуска национална мярка, която предвижда, че с връчването на формуляра от приложение II с информация за получателя относно правото му да откаже приемане в срок от една седмица,

едновременно започва да тече и срокът за упражняване на предвиденото право на защита срещу едновременно връченото разпореждане за принудително изпълнение, за което е предвиден срок от осем дни?

3. Следва ли член 18, първа алинея от [ДФЕС] да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба на държава членка, която предвижда срещу разпореждането за принудително изпълнение да бъде подадено възражение, което трябва да е мотивирано и подадено в срок от осем дни, и този срок се прилага и ако получателят на разпореждането за принудително изпълнение е със седалище в друга държава членка и разпореждането за принудително изпълнение не е изготвено нито на официалния език на държавата членка, в която то се връчва, нито на език, който получателят на разпореждането разбира?“.

IV. Производството пред Съда

38. Актът за преюдициално запитване с дата 6 ноември 2020 г. постъпва в секретариата на Съда на 8 януари 2021 г.

39. Страните в главното производство и Европейската комисия представят писмени становища в указания срок съгласно член 23 от Статута на Съда на Европейския съюз.

40. По силата на член 61, параграф 1 от Процедурния правилник на 9 ноември 2021 г. Съдът приканва словенското правителство да отговори на въпроси. Писмените отговори на тези въпроси са представени в указания срок.

41. В приложение на член 76, параграф 2 от Процедурния правилник Съдът решава да не провежда съдебно заседание за изслушване на устните състезания.

V. Правен анализ

A. Предварителни бележки

42. Връчването на документа за образуване на производство е от основно значение за дадено гражданско производство, тъй като от него зависи уведомяването на ответника. В презграничните спорове езиковите различия и несъответствията между процесуалните системи са пречки за доброто информирание на ответника, а оттам и за зачитане на принципа на равни процесуални възможности между страните. Тъй като си дава сметка за тези проблеми, законодателят на Съюза е уредил връчването на документи при образуването на производство, за да го направи по-ефективно⁷. В този смисъл, въпреки че правото на Съюза се стреми да гарантира предаването на съдебните и извънсъдебните документи в пространството на свобода, сигурност и правосъдие, като се основава на вече установените процедури от държавите членки, някои аспекти все пак е трябвало да бъдат предмет на конкретно уеднаквяване с цел да се постигнат подходящи решения на споменатите по-горе проблеми⁸.

⁷ Вж. *Menétrey, S., Richard, V.* Le silence du défendeur dans le procès international: paroles de droit judiciaire européen — *Les Cahiers de Droit*, vol. 56 № 3-4, IX—XII, 2015, p. 497.

⁸ Вж. *Gascony Inchausti, F.* Service of proceedings on the defendant as a safeguard of fairness in civil proceedings: in search of minimum standards from EU legislation and European case-law — *Journal of Private International Law*, vol. 13, 2017, № 3, p. 511.

43. Такъв е случаят с правото на отказ от приемане на документ по причини, свързани с евентуално непознаване на езика, на който са изготвени съответните документи, предвидено в член 8 от Регламент № 1393/2007, който е ценен механизъм за защита на правото на защита на адресата на документа. В този контекст е важно да се спомене също и правото на отказ да се признае и да се изпълни съдебно решение, посочено в членове 45 и 46 от Регламент № 1215/2012, когато документът за образуване на производството или равностоен документ не е връчен своевременно на ответника, така че той да може да се защити. Доколкото целта на тези разпоредби от вторичното право е да се гарантира ефективната защита на адресата на съдебен документ⁹, ще бъде необходимо те да се изтълкуват в светлината на правото на ефективни правни средства за защита, прогласено в член 47 от Хартата. Евентуалното значение на тълкуването на член 18 ДФЕС произтича от необходимостта да се поправят неблагоприятните последици, възникващи от различията в националните правни уредби в областта на гражданския процес в Съюза. Тълкуването на тези разпоредби е предмет на трите преюдициални въпроса, поставени от запитващата юрисдикция.

44. Ефективната защита зависи по-специално от времето, което е предоставено за нея, поради което е необходимо да се предвидят разумни срокове. Именно в този контекст се вписва проблематиката, свързана със срока от осем дни, предвиден в словенското законодателство. Както беше посочено във въведението към настоящото заключение¹⁰, Съдът следва да провери дали този срок, както и условията за изчисляването му, *отговарят на изискванията*, наложени от правния ред на Съюза¹¹. Доколкото вторият преюдициален въпрос се отнася само до момента, от който започва да тече срокът, докато първият е насочен и към продължителността на срока, считам, че първо следва да се разгледа вторият преюдициален въпрос.

Б. По втория преюдициален въпрос

45. С втория въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да установи дали член 8 от Регламент № 1393/2007 във връзка с член 47 от Хартата трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална правна уредба, съгласно която срокът за упражняване на правно средство за защита срещу връчен съдебен документ съгласно разпоредбите на този регламент започва да тече от връчването на акта. При утвърдителен отговор, юрисдикцията се пита дали тези разпоредби трябва да се тълкуват в смисъл, че срокът започва да тече едва след като е изтекъл едноседмичния срок, в който трябва да бъде изпратен отказът за приемането му по член 8, параграф 1 от посочения регламент.

46. Според мен отговорът на въпроса може да се изведе от текста на член 8 във връзка с член 9 от Регламент № 1393/2007, в светлината на член 47 от Хартата, както ще ги разгледам по-долу.

⁹ Съдът посочва, че „е важно да се гарантира не само действителното и ефективно *получаване* на разглеждания документ от неговия адресат, но също така и възможността на същия да *се запознае и да разбере* напълно и ефективно смисъла и обхвата на предявения срещу него в чужбина иск, така че да може надлежно да предяви правата си в предаващата държава членка“ (вж. решения от 16 септември 2015 г., Alpha Bank Cyprus (C-519/13, EU:C:2015:603, т. 32), и от 6 септември 2018 г., Catlin Europe (C-21/17, EU:C:2018:675, т. 34). Курсивът е мой.

¹⁰ Вж. точка 3 от настоящото заключение.

¹¹ *Martínez Santos*, A. отбелязва в *Protección efectiva de los derechos del consumidor, acceso a la justicia y control judicial de las cláusulas abusivas en el juicio cambiario: a propósito de un pronunciamiento reciente del Tribunal de Justicia de la Unión Europea* — *Revista Española de Derecho Europeo*, № 71, VII—IX, 2019, p. 122, че в практиката на Съда постепенно се преформулират обичайните граници на процесуалната автономия на държавите членки чрез контрол за съответствие на националните процесуални разпоредби с член 47 от Хартата.

47. В член 9 от Регламент № 1393/2007 се определят критериите относно датата, която следва да се вземе предвид при връчването на документ. В параграф 1 от тази разпоредба се установява принципът, че датата на връчването е тази, на която то е извършено в съответствие със законодателството на държавата членка адресат, с цел да се защитят правата на адресата. Както ясно следва от разпоредбата („без да се засягат разпоредбите на член 8“), този принцип намира приложение, когато адресатът на документ не се е възползвал от правото си на отказ на основание член 8 от Регламент № 1393/2007.

48. Член 8, параграф 1 от Регламент № 1393/2007 предвижда възможността адресатът на документ, подлежащ на връчване, да откаже да го получи, когато документът не е написан или не е преведен на език, който адресатът разбира или на официалния език на държавата членка адресат, или при наличието на няколко официални езика в държавата членка — на официалния език или на един от официалните езици на мястото, където трябва да се осъществи връчването. По силата на тази разпоредба получаващият орган следва да информира адресата посредством формуляр-образец в приложение II към този регламент за правото му да откаже да приеме документа. Условието, при които тази информация се довежда до знанието на адресата, трябва да бъдат указани съгласно удостоверението за връчване или невръчване на документи в приложение I към посочения регламент. В член 8, параграф 1 от Регламент № 1393/2007 се уточняват също и условията за отказ да се получи документът, а именно в момента на връчването или при връщането на документа на получаващия орган в срок от една седмица.

49. Съдът е постановил, че възможността да се откаже приемането на документ, който трябва да се връчи, произтича от необходимостта да се зачита правото на защита на адресата на този документ в съответствие с изискванията за справедлив процес по член 47, втора алинея от Хартата и по член 6, параграф 1 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г. Всъщност, макар основната цел на Регламент № 1393/2007 да е да се подобри ефективността и бързината на съдебните производства и да се осигури добро правораздаване, Съдът е приел, че посочените цели не следва да се постигат чрез накърняване по какъвто и да било начин на действителното зачитане на правото на защита на адресатите на разглежданите документи¹².

50. Всъщност следва да се припомни, че Съдът е изтъкнал значението на възможността да се откаже приемането на съдебен документ, който трябва да се връчи, като ѝ е признал дори статута на „право“ на адресата¹³. Нещо повече, следва да се посочи подчертаният от Съда факт, че „получаващият орган е длъжен при всички обстоятелства и без да разполага със свобода на преценка в това отношение“, да информира неговия адресат за правото му, „като системно използва за тази цел въпросния формуляр-образец“. Изпращането на посочения формуляр-образец според Съда представлява „съществено изискване“¹⁴. Въпреки че Съдът не счита пропуската да се изпрати посоченият формуляр-образец за основание за нищожност, той все пак посочва, че това е процесуално нарушение, което изпращачът трябва да поправи, като изпрати превода на документа на език, който адресатът разбира, или на официалния език на държавата членка адресат¹⁵. Регламент № 1393/2007 установява този принцип в член 8, параграф 3.

¹² Решения от 16 септември 2015 г., Alpha Bank Cyprus (C-519/13, EU:C:2015:603, т. 30 и 31), от 2 март 2017 г., Henderson (C-354/15, EU:C:2017:157, т. 51), и от 6 септември 2018 г., Catlin Europe (C-21/17, EU:C:2018:675, т. 33).

¹³ Решение от 16 септември 2015 г., Alpha Bank Cyprus (C-519/13, EU:C:2015:603, т. 49).

¹⁴ Решение от 2 март 2017 г., Henderson (C-354/15, EU:C:2017:157, т. 58).

¹⁵ Решение от 16 септември 2015 г., Alpha Bank Cyprus (C-519/13, EU:C:2015:603, т. 61).

51. Следователно от тълкуването на членове 8 и 9 от Регламент № 1393/2007 с оглед на член 47 от Хартата следва, че в положението, при което адресатът на документа, който трябва да се връчи, не се възползва от правото си да откаже да го приеме, срокът за упражняване на правото на обжалване срещу така връчения документ започва да тече от датата на действителното извършване на връчването.

52. Споделям становището на Комисията, че *не е необходимо да се отлага моментът, от който започва да тече срокът за упражняване на правното средство за защита* срещу решение, материализирано в съдебен документ, връчен съгласно Регламент № 1393/2007, за да се гарантира ефективното зачитане на правото на защита на адресата на съдебен документ. Струва ми се, че *тези права вече са защитени в достатъчна степен* чрез възможността за адресата да откаже да получи документ, изготвен на език, който не може да му бъде противопоставен¹⁶. Доколкото съгласно член 8 от Регламента, от него се иска само да „реагира“ в момента на връчването или да върне документа на получаващия орган в едноседмичен срок, не може основателно да се твърди, че са му наложени непропорционални изисквания, за да защити интересите си.

53. Струва ми се, че обстоятелствата по делото в главното производство не обосновават друга преценка. От една страна, не се спори, че документът, който трябва да се връчи, а именно разпореждането за принудително изпълнение, е достигнал до ищеца, а след това до ответниците, на словенски език и че ищецът *е бил информиран за правото си да откаже да го приеме* чрез формуляра на немски език в приложение II към Регламент № 1393/2007. От друга страна, следва да се отбележи фактът, че ищецът, представляван от ответниците, *не е избрал да се ползва от това право*, така че съгласно член 9, параграф 1 от Регламента за дата на връчването на разпореждането би трябвало да се счита датата, на която ищецът действително е разполагал с посоченото разпореждане, а именно 30 октомври 2019 г.

54. Всъщност въпреки твърденията на страните в главното производство за грешка при съобщаването, поради която в началото са смятали, че разпореждането е връчено на 4 ноември 2019 г., това не променя обстоятелството, че те не оспорват възможността, която са имали след извършването на вътрешна проверка да установят датата на действителното получаване на разпореждането за изпълнение, която е 30 октомври 2019 г.

55. Поради това ми се струва, че ищецът, представляван от ответниците като законно упълномощени представители, *съзнателно се е отказал от основно право*, предоставено му от Регламент № 1393/2007¹⁷. Следователно ищецът не може валидно да се позовава на нарушаване на правото на защита само на основание, че срокът за подаване на възражение срещу разпореждането за изпълнение е започнал да тече веднага след връчването на

¹⁶ Вж. в това отношение *Ulrici*, В. Verfahrensrecht: Sprachregelung bei der Zustellung eines europäischen Zahlungsbefehls — Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht, 2018, р. 1004, който обръща внимание на процесуалната защита, с която се ползва длъжникът, по отношение на когото е издадена заповед за плащане, чрез правото на отказ по член 8, параграф 3 от Регламент № 1393/2007. Както отбелязва авторът, правото на защита вече е нарушено, когато връченият формуляр, включен в приложение II, е на език, който не е допустим и длъжникът не е уведомен точно за правото си на отказ.

¹⁷ Както обяснява генералният адвокат Trstenjak в заключението си по дело *Weiss und Partner* (C-14/07, EU:C:2007:737, т. 86), възможно е при някои условия да е налице действителен отказ от правото да се откаже приемането на съдебен акт.

посоченото разпореждане¹⁸. Като се има предвид фактът, че тези доводи явно противоречат на възприетото от ищеца поведение по делото в главното производство, считам, че те следва да се отхвърлят по силата на принципа на правото, че никой не може да си противоречи в ущърб на друг („venire contra factum proprium non valet“)¹⁹.

56. С оглед на изложените по-горе съображения считам, че на втория преюдициален въпрос следва да се отговори, че член 8, параграфи 1 и 3 от Регламент № 1393/2007 във връзка с член 47 от Хартата трябва да се тълкува в смисъл, че той допуска национална правна уредба в правото на държавата, в която е постановено осъдително решение, съгласно която срокът, в който може да се упражни правото на защита срещу решение, материализирано във връчен в съответствие с Регламент № 1393/2007 съдебен документ, започва да тече от връчването на въпросния документ, а не едва след като е изтекъл едноседмичният срок за отказ за получаване на този документ по параграф 1 от посочената разпоредба.

В. По първия преюдициален въпрос

1. Допустимост

57. В началото следва да се отбележи, на първо място, че сезираната с иск за обезщетение срещу ответниците запитваща юрисдикция отправя преюдициално запитване до Съда относно тълкуването на членове 36 и 39 от Регламент № 1215/2012, за да се установи дали предвиденият от словенската правна уредба осемдневен срок за подаване на възражение срещу разпореждане за принудително изпълнение позволява да се упражни ефективно правото на защита или поради продължителността и особеностите на словенското производство за подаване на възражение този срок би трябвало да доведе до отказ да се признае и изпълни такова разпореждане.

58. В това отношение следва да се припомни, че както следва от постоянната практика на Съда, въпросите, които са свързани с тълкуването на правото на Съюза и са поставени от националния съд, се ползват с презумпция за релевантност, така че той може да откаже да се произнесе по преюдициален въпрос, отправен от национална юрисдикция съгласно член 267 ДФЕС, само когато е ясно, че исканото от националната юрисдикция тълкуване или преценка на валидността на норма от правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или предмета на спора по главното производство, или когато въпросът е хипотетичен²⁰.

¹⁸ Вж. в това отношение *Okonska*, A. Internationaler Rechtsverkehr in Zivil- und Handelssachen (Geimer, R. и Schütze, R.). Munich, 2021, член 8 VO (EG) 1393/2007, т. 2, както и *Drehlsen*, M. Zustellung gerichtlicher Schriftstücke im Rahmen der EuMahnVO — Praxis des internationalen Privat- und Verfahrensrechts, 2019, vol. 5, p. 385, които обясняват, че документите, които следва да бъдат връчвани между държавите членки, не трябва задължително да бъдат преведени, което позволява спестяването на време и средства. Следователно адресатът може да получи непреведен документ, на език, който не владее. Като се има предвид правото му на справедлив процес, той може да откаже да получи този документ при връчването му или да го върне. Ако получаването на непреведен документ не е отказано въпреки получената от получателя информация за неговите права, *връчването е ефективно, независимо от действителните езикови умения на получателя*.

¹⁹ Правната последица от принципа „venire contra factum proprium non valet“ е, че страната, която с признаването, представянето, изявленията си, поведението си или мълчанието си, поддържа *поведение, което явно противоречи на претендираното от нея право пред съд*, не може да се позовава на това право (вж. в това отношение индивидуално мнение на заместник-председателя на Международния съд Ricardo J. Alfaro по „делото за храма Преа Вихеар“, Камбоджа с/у Тайланд, C.I.J., Rec, 1962 г., стр. 6 и сл., както и *Gaillard*, E. L'interdiction de se contredire au détriment d'autrui comme principe général du droit du commerce international — *Revue de l'arbitrage*, 1985, p. 241 sq.).

²⁰ Решение от 14 юни 2017 г., *Online Games* и др. (C-685/15, EU:C:2017:452, т. 42).

59. Въпреки че не се поставя въпросът за признаването и изпълнението на разпореждане за принудително изпълнение в Австрия, доколкото ищецът вече е платил установеното с това разпореждане задължение, първият въпрос, изглежда, се ползва с презумпция за релевантност, доколкото запитващата юрисдикция би трябвало да може да разгледа основателността на доводите, изтъкнати от ответниците в тяхна защита.

60. На второ място, както и Комисията отбелязва, макар формално в първия си въпрос запитващата юрисдикция да се позовава на членове 36 и 39 от Регламент № 1215/2012, от преюдициалното запитване се установява, че нейните съмнения се отнасят главно за *основанието за отказ да се признае и изпълни съдебно решение*, в случай че документът за образуване на производството или равностоен документ не е бил връчен своевременно на ответника с оглед на упражняване на правото на защита съгласно член 45, параграф 1, буква б) и член 46 от този регламент.

61. Тъй като Съдът е компетентен да извлече от цялата информация, предоставена от тази юрисдикция, и по-специално от мотивите на акта за преюдициално запитване, разпоредбите от правото на Съюза, които изискват тълкуване предвид предмета на спора²¹, следва да се приеме, че първият въпрос се отнася до член 45, параграф 1, буква б) и член 46 от посочения регламент.

62. Следователно с първия си въпрос запитващата юрисдикция пита по същество дали член 45, параграф 1, буква б) и член 46 от Регламент № 1215/2012 във връзка с член 47 от Хартата, трябва да се тълкуват в смисъл, че следва да *се направи отказ от признаването и изпълнението на съдебно решение*, постановено след проведено несъстезателно производство, когато правото на защита срещу това решение трябва да се упражни в осемдневен срок на език, различен от официалния или на един от официалните езици на мястото по седалището на ответника или на език, разбиран от ответника.

2. По съществуването на право да се откаже признаването и изпълнението на разпореждането, постановено от словенските юрисдикции

63. Както следва от разпоредбите на член 45, параграф 1, буква б) във връзка с член 46 от Регламент № 1215/2012, когато съдебното решение е постановено в отсъствие на страната, ако на ответника не е връчен документът за образуване на производството или равностоен документ в достатъчен срок и по такъв начин, че да има възможност да организира защитата си, не следва да се пристъпва към признаването и изпълнението на такова решение, освен ако не е предявен иск за оспорване на съдебното решение, когато за ответника е било възможно да стори това.

а) Съществуването на „документ за образуване на производството или равностоен документ“

64. За да се отговори на първия въпрос на запитващата юрисдикция, следва да се провери първо дали разпореждането за принудително изпълнение, постановено от словенските юрисдикции в несъстезателно производство, може да се квалифицира като „документ за образуване на производството или равностоен документ“ по смисъла на посочените по-горе разпоредби.

²¹ Решения от 13 юни 2019 г., Mogo (C-646/17, EU:C:2019:489, т. 40), и от 22 април 2021 г., Profi Credit Slovakia (C-485/19, EU:C:2021:313, т. 50).

65. В това отношение следва да се отбележи, както Съдът е приел в практиката си относно член 27, точка 2 от Конвенцията относно компетентността и изпълнението на съдебните решения по граждански и търговски дела, подписана в Брюксел на 27 септември 1968 г.²², приложима към еквивалентните по същество разпоредби от Регламент № 1215/2012, че понятието „документ за образуване на производството“ или „равностоен документ“ обозначава документът или документите, чието редовно и своевременно връчване на ответника, му дава възможност да предяви правата си, преди в държавата на произхода да бъде постановено подлежащо на изпълнение решение²³.

66. Именно такъв е случаят по делото в главното производство. Според информацията, предоставена от запитващата юрисдикция, разпореждането за принудително изпълнение, прието от словенските юрисдикции по отношение на ищеца, не е издадено въз основа на влязло в сила изпълнително основание, а само въз основа на фактури и без преди това да е взето становище от ищеца в главното производство. С ефективното връчване на това разпореждане за принудително изпълнение започва да тече срок, през който ищецът може да подаде възражение и да изложи основанията на защитата си.

67. Поради това както документите, предмет на разглеждане по делото, по което е постановено решение от 13 юли 1995 г., Hengst Import (C-474/93, EU:C:1995:243), разпореждането за принудително изпълнение по делото в главното производство трябва да се квалифицира като „документ за образуване на производството или равностоен документ“ по смисъла на член 45, параграф 1, буква б) и член 46 от Регламент № 1215/2012.

68. В този контекст следва също да се припомни приетото от Съда, че член 27, точка 2 от Брюкселската конвенция от 27 септември 1968 г. продължава да е приложим, когато ответникът е подал възражение срещу решение, постановено в отсъствие на страната, и юрисдикция на държавата на произход е обявила възражението за недопустимо с мотива, че срокът за подаване на възражение е изтекъл. Тъй като отхвърлянето на възражението като недопустимо означава, че постановеното в отсъствие на страната решение остава непроменено, Съдът е приел, че целта на тази разпоредба е съдът, от който се иска признаване, да извърши наложената с посочената разпоредба проверка²⁴.

б) Прекомерно затруднено упражняване на правото на защита

69. В рамките на този анализ, на следващо място, се поставя въпросът дали предвиденият в словенската правна уредба осемдневен срок за подаване на възражение срещу разпореждане за принудително изпълнение дава на адресата необходимото време, за да може да се защити в съответствие с член 45, параграф 1, буква б) от Регламент № 1215/2012.

70. Това изискване трябва да се тълкува в светлината на основното право на ефективна съдебна защита, прогласено в член 47 от Хартата, и по-специално на принципа на ефективност.

71. От една страна, национална правна уредба, която предвижда, че срокът за подаване на възражение срещу разпореждане за принудително изпълнение е осем дни, по принцип може да бъде обоснована с целта да се гарантира бързото и опростено признаване и

²² ОВ L 299, 1972 г., стр. 322; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 10, стр. 3.

²³ Решение от 13 юли 1995 г., Hengst Import (C-474/93, EU:C:1995:243, т. 19).

²⁴ Вж. в този смисъл решение от 16 юни 1981 г., Klomps (166/80, EU:C:1981:137, т. 12 и 13).

изпълнение на постановените в държава членка решения, както и правната сигурност, предвидени в Регламент № 1215/2012. От друга страна, както Съдът многократно е посочвал, макар основната цел на актовете на гражданскопроцесуалното право да е да се подобри ефективността и бързината на съдебните производства и да се осигури добро правораздаване, *посочените цели не следва да се постигат чрез накърняване по какъвто и да било начин на действителното зачитане на правото на защита на адресатите на разглежданите документи*²⁵.

1) Общи критерии, установени в съдебната практика

72. За да се определи дали съдебно производство е в нарушение на изискванията, свързани с правото на ефективни правни средства за защита, е необходимо да се установи дали *правилата на производството по възражение*, предвидени в националното право, не пораждат немалък риск съответните страни да не подадат изискваното възражение²⁶. По-конкретно, срокът за подготовката и упражняването на ефективна защита трябва да е на практика достатъчен²⁷. Тъй като производствата в правния ред на различните държави могат значително да се различават, следва да се припомни, че сред критериите, които според Съда трябва да се вземат предвид при преценката дали даден срок е подходящ, за да гарантира зачитането на правото на защита наред с останалите са *значимостта за заинтересованите лица на решенията, които следва да се приемат*, както и *сложността на производствата*²⁸.

73. Що се отнася до настоящото дело, считам, че справянето със заповед за плащане съдържа немалко рискове, тъй като такова съдебно решение *засяга пряко имуществените интереси на адресата*. Това съображение е валидно в още по-голяма степен, когато предмет на заповедта за плащане, както в случая, е голяма сума. Впрочем не може да се изключи, че освен този имуществен риск съществуват и други императивни и законосъобразни съображения, които могат да обосноват необходимостта от защита по съдебен ред, а именно *да се избегне всяка вреда за репутацията*, свързана с такова производство. Всъщност, както посочва ищецът в писменото си становище, той е бил принуден да погаси задължението, чието плащане е поискано от него, единствено защото е имал вземания към други длъжници в Словения, които биха могли да бъдат събрани, и репутацията му би пострадала в значителна степен, ако тези вземания бяха станали предмет на производство за изпълнение. Предвид тези обстоятелства струва ми се безспорно, че ищецът има очевиден интерес да се защитава срещу разпореждането, постановено от Районен съд Любляна. Следователно значението на производството, предмет на разглеждане, за ищеца не може да се поставя под въпрос.

74. Що се отнася до сложността на производството, предмет на разглеждане, считам, че подаването на възражение срещу разпореждане за принудително изпълнение *изисква да се предприемат стъпки* — доколкото това предполага, от една страна, необходимостта да се изяснят обстоятелствата, при които е възникнало вземането, и от друга страна, да се изложат правни доводи, годни да поставят под въпрос валидността на това вземане или изискуемостта му — като същевременно се държи сметка за гражданско-процесуалните

²⁵ Решение от 2 март 2017 г., Henderson (C-354/15, EU:C:2017:157, т. 51).

²⁶ Решения от 9 март 2017 г., Zulfikarpašić (C-484/15, EU:C:2017:199, т. 39), и Profi Credit Polska (т. 61).

²⁷ Решение от 9 септември 2020 г., Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Отхвърляне на последваща молба — Срок за обжалване) (C-651/19, EU:C:2020:681, т. 57).

²⁸ Решение от 9 септември 2020 г., Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Отхвърляне на последваща молба — Срок за обжалване) (C-651/19, EU:C:2020:681, т. 53).

норми във връзка с тежестта на доказване. В зависимост от обстоятелствата такава задача може да се окаже особено сложна и поради това да наложи помощта на юридически съветник, адвокат или друг правен специалист.

75. Предвид изложеното е важно да се отбележи, че този последен аспект може да е от решаващо значение при преценката дали процесуален срок може да се счита за достатъчен, за да гарантира ефективна защита²⁹. Доколкото несведущо в правните въпроси лице обикновено би се сблъскало с големи трудности — което няма да е така за лице с необходимите професионална квалификация или опит — той ще има нужда от по-дълъг срок. *Всички процесуалноправни норми обаче поначало не предоставят никакво право на преценка на националния съд при определянето на сроковете, дори с оглед те да бъдат продължени*, така че такава възможност би могла да се вземе под внимание. Следователно адресатът на съдебен документ бива задължаван да спазва указания срок, без да може да се ползва от по-благоприятно третиране.

76. При всяко положение, убеден съм, че сложността на производството не може да се преценява само абстрактно. По-скоро се оказва, че е необходимо да се вземат предвид *условията на разглежданото производство в тяхната цялост*, както е видно от изложената от мен по-долу практика на Съда.

2) Приликите с дело *Profi Credit Polska*

77. В това отношение държа да отбележа, че в решение *Profi Credit Polska*, което се отнася до положение, подобно на делото в главното производство, Съдът постановява относно член 7, параграф 1 от Директива 93/13/ЕИО³⁰, че национална правна уредба, съгласно която възражение срещу заповед за изпълнение трябва да се подаде в срок от две седмици и в писменото си възражение ответникът трябва да изложи основанията си и повдигнатите възражения, както и фактическите обстоятелства и доказателствата, които позволяват на съда да прецени неравноправността на договорна клауза, води до риск потребителят да не подаде възражение или същото да бъде недопустимо³¹.

78. Важно е да се отбележи, че Съдът по същество е възприел предложението за решение, представено от генералния адвокат Kokott по това дело, като препраща неколккратно към съдържащия се в заключението на генералния адвокат правен анализ. Струва ми се, че това заключение има особено значение за разглежданото дело, тъй като позволява най-добре да се разберат съображенията, въз основа на които Съдът е приел, че съответните процесуални правила са могли да направят прекомерно трудно упражняването на правото на възражение срещу заповед за изпълнение. По-конкретно генералният адвокат счита, че срок от две седмици „все пак не е прекалено кратък, доколкото въобще потребителят трябва да предприеме действия в рамките на този срок“, и той е съвместим с принципа на ефективност само ако потребителят „не трябва в рамките на този срок да представи фактическите обстоятелства и доказателствата, които са основата за разглеждане на неравноправния характер на клаузите на договора за кредит“³².

²⁹ От решение от 9 септември 2020 г., *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (Отхвърляне на последваща молба — Срок за обжалване) (C-651/19, EU:C:2020:681, т. 62 и 63), следва, че възможността за юридическо представителство е от решаващо значение при преценката дали процесуален срок може да се счита за достатъчен, за да се гарантира ефективна защита.

³⁰ Директива на Съвета от 5 април 1993 година относно неравноправните клаузи в потребителските договори (ОВ L 95, 1993 г., стр. 29; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15 том 2, стр. 273 и поправка в ОВ L 293, 2014 г., стр. 59).

³¹ Решение *Profi Credit Polska* (т. 62—67).

³² Заключение на генералния адвокат Kokott по дело *Profi Credit Polska* (C-176/17, EU:C:2018:293, т. 79).

79. Струва ми се, че тези съображения са логични и могат да се приложат по настоящото дело, като се имат предвид сходствата между процесуалните норми, разглеждани от Съда по дело Profi Credit Polska, и тези, за които става въпрос в разглежданото дело. За по-доброто разбиране на анализа ще изложа критериите, на които се основава Съдът в посочено по-горе дело, и които според мен в случая са налице. След като покажа *приликите между двете дела*, ще обясня какви според мен би трябвало да бъдат *изводите, които трябва да се направят* при разглеждането на настоящото дело.

i) Възражението срещу разпореждане, налагащо задължение за плащане

80. В началото следва да се обърне внимание на факта, че предмет на двете дела е правото на възражение срещу разпореждане, налагащо задължение за плащане. Процесуалното положение на адресата на съдебния документ по двете дела по същество е еднакво, доколкото той е принуден да се защитава срещу съдебно решение, постановено без проведено предварително състезателно производство и без изпълнително основание, само въз основа на твърденията на вискателя, при положение че функциите на сезирания с производството във връзка със заповедта за плащане съд се свеждат до проверка на формалната редовност на документите, удостоверяващи съществуването на вземане³³.

ii) Задължението на адресата на съдебния документ да мотивира възражението си

81. Подобно на националното законодателство, което е предмет на разглеждане по дело Profi Credit Polska, словенското законодателство, предмет на настоящото дело, изисква възражението срещу разпореждане за принудително изпълнение да бъде мотивирано, и по-специално в него да бъдат посочени някои фактически обстоятелства, подкрепени с доказателства³⁴. Следователно наложените от националното законодателство процесуални изисквания по двете дела са сравнително строги, доколкото не е достатъчно адресатът на съдебния документ да „реагира“ на разпореждането за принудително изпълнение, например като първоначално изрази волята си да се защитава, като му е разрешено на по-късен етап от производството да представи писмено становище, за което се прилага по-дълъг срок.

82. Всъщност по настоящото дело адресатът на съдебния документ е длъжен да представи „*пълна писмена защита*“, в която се съдържат всички относими фактически обстоятелства и доказателства, в срок, който започва да тече от връчването на разпореждането, което както вече обясних, предполага значително усилие³⁵. Като се има предвид, че такава задача не може във всички случаи да бъде изпълнена, без да се ползват правните съвети на адвокат или на друг правен специалист, логично е да се заключи, че такава изискване води до риска адресатът на съдебния документ да не може да подаде възражение или то да е недопустимо.

iii) Срокът за подаване на възражение е по-малък от две седмици

83. В юридическата практика е общопризнато, че основно условие за подходящата подготовка на съдебна защита е лицето да разполага с необходимото време. Нещо повече, следва да се отбележи, че като един от елементите, които характеризират справедливия

³³ Решение Profi Credit Polska (т. 28 и 29).

³⁴ Решение Profi Credit Polska (т. 65).

³⁵ Вж. точка 74 от настоящото заключение.

съдебен процес, гарантирането на правото на лице да разполага с времето, необходимо за подготовката на защитата е проявление на правовата държава³⁶. Поради тези причини е логично да се предположи, че колкото по-дълъг е срокът за извършване на процесуално действие, толкова по-старателна ще може да бъде подготовката.

84. Въз основа на тези съображения държа да отбележа, че по настоящото дело срокът за подаване на възражение срещу разпореждане за принудително изпълнение е само осем дни, като той не подлежи на продължаване, докато по дело Profi Credit Polska този срок е бил *две седмици*³⁷. Следва да се посочи също, че според сведенията, представени в писменото становище на словенското правителство, в тази правна уредба не се отчитат празниците или неработните дни, освен когато става въпрос за последния ден от срока. В такъв случай срокът изтича в края на първия следващ работен ден. Следователно словенската правна уредба, предмет на разглеждане, е много по-ограничителна и поради това създава още повече трудности за защитата. Поради това критиката на Съда относно краткия срок, предвиден при обстоятелствата, довели до решение Profi Credit Polska, би трябвало да важи в още по-голяма степен за разглежданото дело.

iv) Задължението за заплащане на съдебните разноски

85. От друга страна, от преписката се установява, че между словенското законодателство и полската правна уредба, предмет на разглеждане по посоченото по-горе дело Profi Credit Polska, има още едно сходство — изискването за плащане на съдебните разноски. Всъщност съгласно информацията, представена от запитващата юрисдикция, ответниците са получили от Районен съд Любляна покана за плащане в срок от осем дни на съдебните разноски, задължение, което своевременно е изпълнено³⁸.

86. Въпреки че в случая платената сума не изглежда особено голяма, все пак не трябва да се пренебрегва фактът, че задължението за плащане на съдебните разноски при всяко положение представлява *административно изискване*, което трябва да се спазва. Освен това не може да се изключи съществуването на други случаи, при които адресатът на разпореждане за принудително изпълнение би бил принуден да *плати по-значителни суми*. Поради тези причини с оглед на настоящия анализ ми се струва разумно предположението, че правна уредба като разглежданата, с която се налага задължението за плащане на съдебните разноски в особено кратък срок, може да разубеди адресата на съдебния документ да подаде възражение срещу разпореждане, налагащо задължение за плащане, както Съдът основателно е приел в посоченото по-горе решение³⁹.

³⁶ Член 6, параграф 3, буква б) от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи гласи, че „всяко лице, обвинено в извършване на престъпление, има следните минимални права *да има достатъчно време и възможности* за подготовка на своята защита“ (курсивът е мой). Въпреки формулировката, която подсказва единствено връзка с наказателното производство, тази разпоредба е прилагана също и по отношение на административно и гражданско производство от Европейския съд по правата на човека (вж. ЕСПЧ, 17 март 2015 г., Adorisio и др. с/у Нидерландия, СЕ:ЕCHR:2015:0317DEC004731513, относно краткия срок за въззивно обжалване).

³⁷ Решение Profi Credit Polska (т. 66).

³⁸ Вж. точка 26 от настоящото заключение.

³⁹ Решение Profi Credit Polska (т. 67 и 68).

v) *Степента на грижа, очаквана от частноправен субект в правоотношенията, по които е страна*

87. Разлика от фактически порядък между двете дела относно статута на адресата на съответния съдебен документ налага няколко забележки от моя страна. Наясно съм, че по отношение на *предприемачите* има по-строги изисквания за полагане на грижа, отколкото към *потребителите*, що се отнася до техните правоотношения. Обикновено предприятието разполага с известни *познания и опит* при воденето на договорните отношения с търговските си партньори и с клиентите си, които му позволяват да действа по-умело в търговските отношения. Доколкото очевидно това не е така за потребителя, има тенденция той да се счита за особено достоен за закрила. Тази идея намира израз в обширната практика на Съда във връзка с Директива 93/13⁴⁰, част от която е решение Profi Credit Polska. Всъщност проучването на това решение разкрива правни съображения, ръководени от целта да се защитят потребителите, като се има предвид, както посочва Съдът, че те са в положение на по-слаба страна спрямо търговците⁴¹.

88. С оглед на изложеното не мисля, че само по себе си това обстоятелство може да има решаващо значение за анализа. Независимо от факта, че разпореждането, налагащо задължение за плащане по делото, предмет на разглеждане, е отправено до дружество, осъществяващо дейност в областта на международния транспорт на стоки, тоест до търговец, струва ми се, че срокът от осем дни е прекалено кратък, за да му позволи да упражни пълноценно правото си на ефективна защита. Поради това на този етап на анализа следва да се приеме, че дори да се положи *висока степен на грижа*, разглежданата правна уредба не отговаря на изискванията на правото на Съюза.

3) *Синтез на анализа*

89. Това изложение на приликите, които могат да се установят между двете дела, разкрива пречките, които среща адресатът на съдебен документ в положение като това по делото в главното производство. В случая е очевидно, че изискванията, наложени от националните процесуални норми, не отчитат факта, че адресатът на съдебен акт с белезите на разпореждане за принудително изпълнение, който не се е възползвал от правото си да откаже да получи този документ съгласно член 8, параграф 1 от Регламент № 1393/2007, има нужда от известно време, за да се запознае със съдържанието на предадените документи, да потърси правен съвет от адвокат или друг правен специалист, да плати изискваните по закон съдебни разноски, да подготви съдебната си защита⁴², да осигури евентуални преводи на документите и да изпрати на сезираната от кредитора юрисдикция, чието седалище е в друга държава членка, писмена защита, в която са изложени всички относими фактически обстоятелства и доказателства.

90. Съображенията, изложени в настоящото заключение, показват, че е абсолютно необходимо *да се вземат предвид всички тези аспекти в тяхната съвкупност*, когато се преценява дали срокът за подаване на възражение срещу разпореждане за принудително

⁴⁰ Вж. решение от 26 октомври 2006 г., Mostaza Claro (C-168/05, EU:C:2006:675, т. 25 и 26).

⁴¹ Решение Profi Credit Polska (т. 40).

⁴² Вж. решение от 9 март 2017 г., Zulfikarpašić (C-484/15, EU:C:2017:199, т. 48), относно тълкуването на член 16 от Регламент (ЕО) № 805/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 21 април 2004 година за въвеждане на европейско изпълнително основание при безспорни вземания (ОВ L 143, 2004 г., стр. 15; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 7, стр. 3), във връзка със съображение 12 от него, от което следва, че на длъжника трябва да бъде предоставена съответната информация за вземането, за да му бъде дадена възможност да *подготви защитата си*.

изпълнение позволява ефективното упражняване на правото на защита. В крайна сметка възпиращият характер на такъв срок често произтича от множество фактори, свързани с изискванията на националната процесуална правна уредба. С оглед на това считам, че ако се докаже, че този срок накърнява посоченото право на защита поради продължителността си и специфични особености на производството по възражение, *тази констатация би трябвало да доведе до отказ да се признае и изпълни такова разпореждане*, тъй като това е единственият начин да се гарантира ефективна защита на съответното лице.

91. Като се има предвид, че по настоящото дело условията, поставени от словенското законодателство за подаването на възражение срещу разпореждане, налагащо задължение за плащане, *са също толкова, и дори по-ограничителни* от тези, поставени от полското законодателство по дело Profi Credit Polska, считам, че като цяло те *могат да направят прекомерно трудно упражняването на правото да се възрази* на основание член 45, параграф 1, буква б) и член 46 от Регламент № 1215/2012 във връзка с член 47 от Хартата⁴³.

92. Предвид всички изложени по-горе съображения намирам — с уговорката, че запитващата юрисдикция следва да извърши преценка с оглед на критериите, посочени в точка 89 от настоящото заключение — че при обстоятелства като тези по делото в главното производство ефективността на правото на защита не е гарантирана. Поради това считам, че по силата на член 45, параграф 1, буква б) и на член 46 от Регламент № 1215/2012 във връзка с член 47 от Хартата следва да се откаже да се признае и изпълни постановено при тези обстоятелства разпореждане, налагащо задължение за плащане.

3. Отговор на първия преюдициален въпрос

93. По изложените по-горе съображения предлагам на първия преюдициален въпрос да се отговори, че член 45, параграф 1, буква б) и член 46 от Регламент № 1215/2012 във връзка с член 47 от Хартата трябва да се тълкуват в смисъл, че следва да се откаже признаването и изпълнението на решение, което не е постановено в състезателно производство, когато правото на защита трябва да се упражни на език, различен от официалния език на държавата членка по седалището на ответника или при наличие на няколко официални езици в тази държава членка — различен от официалния език или от един от официалните езици на мястото на седалището му, и съгласно правото на държавата членка, в която е постановено решението, срокът, за упражняване на правното средство за защита, който не подлежи на продължаване, е само осем работни дни.

Г. По третия преюдициален въпрос

94. С третия въпрос запитващата юрисдикция иска да установи дали член 18, първа алинея ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска правна уредба на държава членка, съгласно която възражението срещу разпореждане за принудително изпълнение трябва да бъде мотивирано и да се подаде в срок от осем дни, независимо от факта че адресатът на това разпореждане има седалище в друга държава членка и че посоченото разпореждане не е изготвено нито на официалния език на получаващата държава членка, нито на език, разбиран от адресата.

⁴³ Sladič, J. Evropska izterjava in zavarovanje terjatev s prikazom postopka v Sloveniji in Avstriji — Pravosodni bilten, 40 (2019), vol. 3, p. 27, 28, също изразява съмнения относно съвместимостта с правото на Съюза на предвидения в словенското законодателство осемдневен срок, като се позовава именно на сходствата с полското законодателство, предмет на разглеждане по дело Profi Credit Polska.

95. Що се отнася до тълкуването на член 18 ДФЕС, следва да се припомни, както следва от постоянната съдебна практика, че той се прилага самостоятелно само в положения, уредени от правото на Съюза, за които Договорът за функциониране на ЕС не предвижда специални разпоредби за недопускане на дискриминация⁴⁴.

96. По силата на член 18 ДФЕС е забранена всяка дискриминация на основание гражданство, която включва различни форми на непряка дискриминация, например чрез специални езикови режими⁴⁵. В това отношение, що се отнася до Регламент № 1393/2007, следва да се отбележи, че в член 8 се конкретизира забрана за дискриминация, основана на езика на страните в производството, така че не следва да се извършва самостоятелно тълкуване на член 18, параграф 1 ДФЕС.

97. Колкото до Регламент № 1215/2012 следва да се отбележи, че по дело, по което е бил поставен въпросът дали възможна дискриминация с оглед на тази разпоредба може да се установи в специфичните особености на хърватското право в областта на разпореждания за принудително изпълнение, постановени от нотариуси в Хърватия въз основа на автентичен документ, които разпореждания не е можело да бъдат признати, нито изпълнени в друга държава членка въз основа на този регламент, Съдът е направил самостоятелно тълкуване на член 18 ДФЕС при липсата на други специални разпоредби за недопускането на дискриминация в рамките на посочения регламент⁴⁶.

98. Член 18 ДФЕС въвежда принципа на равно третиране и целта му е да се премахнат всички мерки, с които на гражданин на друга държава членка се налага различно третиране, при което той е поставен в по-неблагоприятно фактическо или правно положение в сравнение с гражданите на страната. Така с него се цели в областта на правото на Съюза да се избегне възможността сходни положения да се третират различно и обратното.

99. В случая ищецът, представляван от ответниците, е решил да не упражнява правото си на отказ да приеме документ, предвидено в член 8, параграф 1 от Регламент № 1393/2007⁴⁷. Следователно той се е поставил в същото положение като словенските граждани с оглед на срока за подаване на възражение срещу разпореждането за принудително изпълнение. Впрочем в писменото си становище словенското правителство обръща внимание също и на този въпрос. Следователно оказва се, че словенската правна уредба не установява диференцирано третиране в зависимост от критерия за гражданство.

100. Доколкото, първо, в случая се прилагат специални разпоредби за недопускане на дискриминация, и второ, адресатът на съдебния документ се е отказал доброволно да бъде третиран различно от намиращите се в същото положение словенски граждани, не виждам как член 18 ДФЕС би намерил приложение. Следователно тълкуването на тази разпоредба не е необходимо за целите на решаването на спора в главното производство. Считам обаче за уместно изрично да укажа това на запитващата юрисдикция с цел яснота и по-добро разбиране на отговорите, които Съдът ще даде на поставените от нея преюдициални въпроси.

⁴⁴ Решения от 26 януари 1993 г., Werner (C-112/91, EU:C:1993:27, т. 19), от 10 февруари 2011 г., Missionswerk Werner Heukelbach (C-25/10, EU:C:2011:65, т. 18), от 18 юли 2017 г., Erzberger (C-566/15, EU:C:2017:562, т. 25), и от 29 октомври 2015 г., Nagy (C-583/14, EU:C:2015:737, т. 24).

⁴⁵ Решения от 24 ноември 1998 г., Bickel и Franz (C-274/96, EU:C:1998:563, т. 31), и от 27 март 2014 г., Grauel Rüffer (C-322/13, EU:C:2014:189, т. 27).

⁴⁶ Решение от 7 май 2020 г., Parking и Interplastics (C-267/19 и C-323/19, EU:C:2020:351, т. 45).

⁴⁷ Вж. точка 56 от настоящото заключение.

101. С оглед на изложеното по-горе на третия преюдициален въпрос следва да се отговори, че член 18 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че той не се прилага за положение, при което адресатът на съдебен документ се е отказал да упражни правото си да откаже да приеме посочения документ в съответствие с член 8, параграф 1 от Регламент № 1393/2007.

VI. Заключение

102. С оглед изложените по-горе съображения предлагам на Съда да отговори на поставените от Bezirksgericht Bleiburg (Районен съд Блайбург, Австрия) преюдициални въпроси по следния начин:

- „1) Член 8, параграфи 1 и 3 от Регламент (ЕО) № 1393/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 13 ноември 2007 година относно връчване в държавите членки на съдебни и извънсъдебни документи по граждански или търговски дела („връчване на документи“) и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1348/2000 на Съвета във връзка с член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз, трябва да се тълкува в смисъл, че той допуска национална правна уредба в правото на държавата, в която е постановено осъдително решение, съгласно която срокът, в който може да се упражни правото на защита срещу решение, материализирано във връчен в съответствие с Регламент № 1393/2007 съдебен документ, започва да тече от връчването на въпросния документ, а не едва след като е изтекъл едноседмичният срок за отказ за получаване на този документ по параграф 1 от посочената разпоредба.
- 2) Член 45, параграф 1, буква б) и член 46 от Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела във връзка с член 47 от Хартата на основните права следва да се тълкуват в смисъл, че следва да се откаже признаването и изпълнението на решение, което не е постановено в състезателно производство, когато правото на защита трябва да се упражни на език, различен от официалния език на държавата членка по седалището на ответника или при наличие на няколко официални езика в тази държава членка — различен от официалния език или от един от официалните езици на мястото на седалището му, и съгласно правото на държавата членка, в която е постановено решението, срокът за упражняване на правното средство за защита, който не подлежи на продължаване, е само осем работни дни.
- 3) Член 18 ДФЕС трябва да се тълкува в смисъл, че той не се прилага за положение, при което адресатът на съдебен документ се е отказал да упражни правото си да откаже да приеме посочения документ в съответствие с член 8, параграф 1 от Регламент № 1393/2007“.